

Španělsko

Číslo 5.
Ročník I.
1. září
1937
Kč 2.—

Baskická matka, matka bolestná! Její domov byl zničen Francovými letadly, muž zabit Francovými lidmi... Dospělý syn je kdesi v zákopech bez obrany před fašistickými nálety a před fašistickou bubnovou palbou. Děti usedavě naříkají! Jak dlouho ještě ta hrůza potrvá? Jen budoucnost dá odpověď!

ČÍNA A ŠPANĚLSKO

Tisíce mil jsou od sebe vzdálena dvě ohniska krvavých zápasů, na něž svět upírá úzkostlivou pozornost: jedno na západním, druhé na východním okraji Starého světa. Je to válka španělská na jedné straně a na druhé straně vojenský nápor Japonců na Čínu. Obě tyto události nejsou zdánlivě v žádné souvislosti, ačkoliv obě stejně ohrožují světový mír a obě stejně uvádějí v napětí a občas do paniky jak svět diplomatů, tak i obyvatelstvo států, bezprostředně ohrožených novou válkou. A v obou válečných případech se uplatňují a projevují stejné nebo velmi podobné metody válčení. V Madridě a v baskických městech byly již pobity nebo zmrzačeny tisíce žen a dětí nemajících nic společného s válkou. Byly to buď vedlejší oběti bitvy nepříteli vzdálené nebo oběti zločinných, zpravidla bezúčelných náletů bombardovacích letadel, prakticky uskutečňujících tak zvanou *strategii hrůzy*, totiž strategii, která hlavně počítá se vzrůstem paniky v týlu svého protivníka a s poklesem jeho bojové morálky. K tomu má sloužiti ničení vojensky bezvýznamných městských čtvrtí a masakry jejich nevinných obyvatel. A téměř totéž se odehrává na druhém konci světa, v severočínských městech a v Šanhaji.

Oběti civilních obyvatel na životech dostoupily již v prvních několika dnech čínskojaponského zápasu číslu mnoho set zabitých a zmrzačených. Dnes jsou to již tisíce. Šanhaji, vedle anglického Hong-kongu největšímu přístavnímu městu v Číně, emporiu Dálného východu — hrozí osud Madridu. Toto veliké, přelidněné město, středisko čínského obchodu, metropole mezinárodního bohatství i čínské bídy, se náhle ocitá v ohnisku válečných operací, řízených s brutalitou, jaká je známa teprve od války světové.

Dva válečné požáry na dvou opačných koncích světa jistě nemají přímé souvislosti. Přece však jejich příčiny a účel, pro který jsou udržovány ukazují jistou analogii. V obou případech totiž jde o několik velmi podobných věcí. Jsou to: přírodní bohatství, zejména rudy a uhlí, strach interesovaných autoritativních států z přílišné samosprávy a svobody dvou rozdílných, avšak důležitých národů, a strategický zájem na ovládnutí jejich území.

Na západě ve Španělsku to byl a jest důležitý zájem mocností „berlínské osy“ na tom, aby se španělská republika po provedení sociálních reforem a utvrzení demokracie nepřiklonila k západním demokraciím a neposílila jejich mocenskou pozici; aby španělské přírodní bohatství bylo otevřeno především Německu a Itálii, tak aby byl zvětšen jejich válečný potenciál a aby ovládnutím Španělska prostřednictvím národní vlády byla vyměněna strategická situace v neprospěch Francie a Velké Británie. Španělsko, hospodářsky i vojensky řízené Němcem a Itálií, znamená diversi francouzských pozemních sil a nebezpečné ohrožení nejdůležitější obchodní i strategické komunikace britského imperia, která vede Gibraltarskou úžinou, Středozemním mořem a Suezským průplavem.

Aby všech těchto změn bylo dosaženo ve prospěch Itálie a Německa, nesmí býti dovolena politická svoboda a hospodářská samospráva španělskému lidu.

Na Dálném východě je jádro konfliktu podobné. Zde rovněž existuje vypjatý imperialismus velmocí, která sama jediná chce politicky rozhodovat a kontrolovat hospodářský život i obchodní cesty v celé přímořské oblasti západního Tichomoří. Jako se v západní Evropě Německo s Itálií snaží zlepšit svoji strategickou situaci a zvětšit svůj válečný potenciál ovládnutím Španělska, snaží se o totéž Japonsko ovládnutím severní Číny. I zde jde o znemožnění politické vůle probuzené Číny, která by ve spolku s Ruskem mohla japonský imperialismus sraziti s pevniny a odsouditi Japonsko k politické i hospodářské defensivě. Čína nesmí uvažovati o spojení s Ruskem! Nesmí míti svoji vlastní vůli, právě tak jako ji nesmí míti Španělsko, neboť čínská politická vůle bude vždy míti protijaponský směr.

A ovšem je tu též nesmírné přírodní bohatství — v Šantungu a na sever od Hoanha. To má zvětšiti japonský válečný potenciál. A je tu i důležitý strategický zájem: ovládnutím severních čínských provincií Japonci ve svůj prospěch změní svoji strategickou situaci vzhledem k Rusku. Prodlouží svoje levé křídlo z Džeholu až na střední Hoan-ho, oproti se zde o bohaté severočínské území, zdokonalí a rozšíří zde komunikace a budou tak už předem šachovat ruský postup ze Zabajkálí přes vnější i vnitřní Mongolsko do svého boku. Aby si zabezpečili

Nahoře: Panika v Pejpinu. Číňané opouštějí kvapně hlavní město, snaží se zachránit ze svého majetku, co jenom je možné.

Vlevo dole: Japonské vojsko, táhnoucí proti Číně — moderně vyzbrojené — snaží se válku rychle skoncovat. Jen aby se nepřepočítali!

svůj operační dispozitiv proti východní Sibiři a posílili svůj válečný potenciál — proto nesmí být Číně dovolena politická a hospodářská svoboda a proto musí být zřízen z čínských území v sousedství Mandžuska nový vasalský a nárazníkový stát, v němž budou pány Japonci a nikoli čínský lid.

V obou těchto válkách — které jsou charakteristické i svým neformálním počátkem z uměle vyvolaných vzpour a místních incidentů — se válčí i vyjednávají současně. Clausewitzova klasická a skoro už otřepaná deviza, že válka je pokračováním politiky, se v těchto dvou válkách potvrzuje důkladněji než kdykoli předtím. V obou těchto zápasech však jde o zásadní hledisko na mezinárodní spravedlnost. Jde o to, zda imperialistické státy, ovládané stupidním nacionalismem a kapitalistickou dravostí, mohou s národy méně pokročilými a zejména méně silnými a vyzbrojenými nakládati jako s bezmocnými zdroji své síly. Jde o to, zda ostatní civilisovaný svět bude dosti silný, aby se dostal z bludiště vzájemné si odporujících zájmů a tyto neslýchané metody mezinárodní politiky znemožnil.

Zatím vidíme, že jeden z nejmocnějších států světa, Velká Británie, byl nepříjemně handicapován. Po prohrané

kampani habešské se starost Anglie ještě více soustředila na Středozemí. A to bylo nepřímou příčinou toho, že se Japonci dali na pochod, neboť pro ně je čas nepřítelem, proto využívali evropského napětí k ráznému rozřešení strategického problému v severní Číně, který byl pro ně už dlouho palčivým. V tomto smyslu též souvisí španělská válka s novým požárem na východě.

Vidíme dnes, jak světové velmoci diplomaticky měří svoje síly a jak se jedna jejich část snaží zachránit budoucnost kulturu a mír vyjednáváním, zabezpečeným zbraněmi. V pozadí této hry však umírají lidé za myšlenku, za ideu, za spravedlnost. Neboť tak už dnes svět vypadá: úspěchy vyjednávačů jsou zajišťovány krví statečných obránců svobody v zákopech.

Úloha Madridu je památná právě tak jako úloha Nankinu. Rozdílná kultura, rozdílné chápání svobody obou národů — Španělů i Číňanů — je nijak nerozlišují v podobném, ba spojeneckém a společném boji za spravedlnost a vlastní národní samosprávu. Oba tyto probouzející se národové se stali objektem imperialistického násilí, zdůvodněného potřebami příští výbojné války. Oba tyto národové, přes to, že jednomu z nich, Číňanům, dosud chybí všeobecné národní a sociální uvědomění — stojí dnes na téže straně barikády.

Nankin i Madrid, ač oběma hrozí zničení, bojují proti novému, modernímu, technicky zdokonalenému barbarství. Pro budoucnost je slibné, že ani Madrid, ani Nankin se nezalekly vojáctví, vládnoucího nejmodernějšími zbraněmi, že se nelekají ani hrůzy totální války.

Bude-li lepší půle světa vždy statečná a připravená — pak válečnický a imperialistický fašismus a nacionalismus musí být zatlačen zpátky do svých hnízd.

Teď jsme ovšem uprostřed zápasu. Zdá se však, že čas pracuje pro spravedlnost: u nás, ve Španělsku i v Číně. Patrně je nezbytné vydržet a nelekat se neúspěchů a ztrát.

A. L. Kaiser.

**Československo
nebude
poslední**

COBLA BARCELONA V PRAZE!

Co je cobla? To je to, čemu se u nás říkalo „banda“ muzikantů. V Katalonii jsou to venkovští řemeslníci, kteří o nějakém velkém svátku popadnou své nástroje, sednou si někde pod stromem a začnou důkladně vyhrávat. Je to hudba, která na první poslech překvapí a zarazí svou, nám poněkud nezvyklou hlučností. Ale sotva chvíli posloucháte, uchvátí vás strhující vášnivostí a neodolatelnou silou svého citu a smutku. Je to hudba v nejvlastnějším smyslu národní.

Je to taneční hudba. Hraje „sardany“, katalánské taneční písně. A na vesnici vybíhá mládež. Muži, ženy a děti, stržení vášnivými rytmy — tančí.

Taková cobla přijede počátkem září do Československa. Přijedou s ní i jiní vynikající katalánští umělci. Uvidíme kus lidové poesie, lidové hudby, pravého lidového umění, uvidíme kus Španělska u nás. Už dnes můžeme říci, že „Cobla Barcelona“ bude mít u nás vyprodáno všude, kam přijde.

Dávejte tedy všude pozor na oznámení v novinách a kupte si včas lístky — jinak přijdete pozdě a nedostanete místo! Na představení „Cobly“ bude vždycky nabit! První vystoupení „Cobly“ bude v Praze a to ve dnech 15., 16., 17. září v divadle „Variété“. Od 18. do 27. podnikne „Cobla“ turné po republice.

Chceme být — a budeme mezi prvními demokratickými zeměmi, které si uvědomily, co znamená španělská válka.

Od chvíle, kdy byly povoleny sbírky pro pomoc válečným obětem, byli si jisti jejich organizátoři, že budou mít úspěch. Věřili v rozum a srdce československého lidu. Věřili, že nebudou zklamáni, a že tak, jako byl zajištěn obětavostí všech lazaret Jana Amosa Komenského, jenž šíří ve Španělsku dobré jméno naší země, bude stejně zajištěn československý tábor ve Francii, kde se dostane útulku všem, kdo trpí válkou, všem bez rozdílu.

Sběrací listiny Výboru pro pomoc demokratickému Španělsku jsou slavnými stránkami v historii naší demokratičnosti.

Dávali, jako vždycky u nás — nejčastěji chudí lidé: tovární dělníci uspořádali mezi sebou sbírky z hubených mezd, dávali drobní zaměstnanci, dávali úředníci, učitelé, kteří nemají nazbyt, dávaly velké organizace malých lidí.

Přicházeli lidé do výboru a skromně, skoro plaše odevzdávali listiny jménem svých kamarádů. Byly tam stovky, byly tam také tisíce korun.

A sumy narůstaly... Prvních stotisíc korun bylo rychle dosaženo a příliv peněz ustavičně rostl. Dosáhneme čtvrt milionu? Ptali se funkcionáři výboru... Bylo už dvě stě tisíc, bylo tři sta tisíc. Bude půl milionu?

Ze všech končin republiky docházely zprávy, svědčící o obětavosti našeho člověka. Po své denní práci chodili často funkcionáři místních výborů dům od domu; nic si nedělali z toho, že je nějaký ten Francúz stoupenec sem tam odhýl. Což o to, jen když podpisů na listině přibývá, jen když rostou darované koruny.

A dosáhli jsme půl milionu!

Ale sběrací listiny stále ještě nebyly odevšad vráceny, stále ještě docházely peníze ve větších a menších částkách.

Šest set tisíc!

Máme už šest set tisíc, a stále ještě nemůžeme říci, že je to konečná cifra. Stále ještě docházejí další a další příspěvky. Jsou veliké organizace, které dosud neodevzdaly listiny, ačkoli víme, že se u nich sebraly veliké částky.

A tak jsou ve Výboru pro pomoc demokratickému Španělsku optimisté, kteří se sice nesměle, ale přece ptají: dosáhneme tří čtvrti milionu?

Ať je tomu jakkoliv, jisté je, že československý domov pro uprchlíky bude výsledkem sbírky zajištěn na několik měsíců.

V příštím čísle už budeme moci oznámit, na kolik.

A když už jednou tento pomník československé demokratičnosti a solidarity bude ve Francii stát, pak víme, že náš lid mu nedá padnout a že bude zajištěn a zabezpečen na tak dlouho, dokud bude občanská válka trvat. Všem, kteří dali, a především těm, kteří dávali z mála, patří nejenom díky výboru, ale také naší země: víme teď, že ani na nás by nebylo zapomenuto, kdybychom toho jednou potřebovali.

Ne: Československo — nebude poslední!

Republikánská jízda vyrazila k útoku.

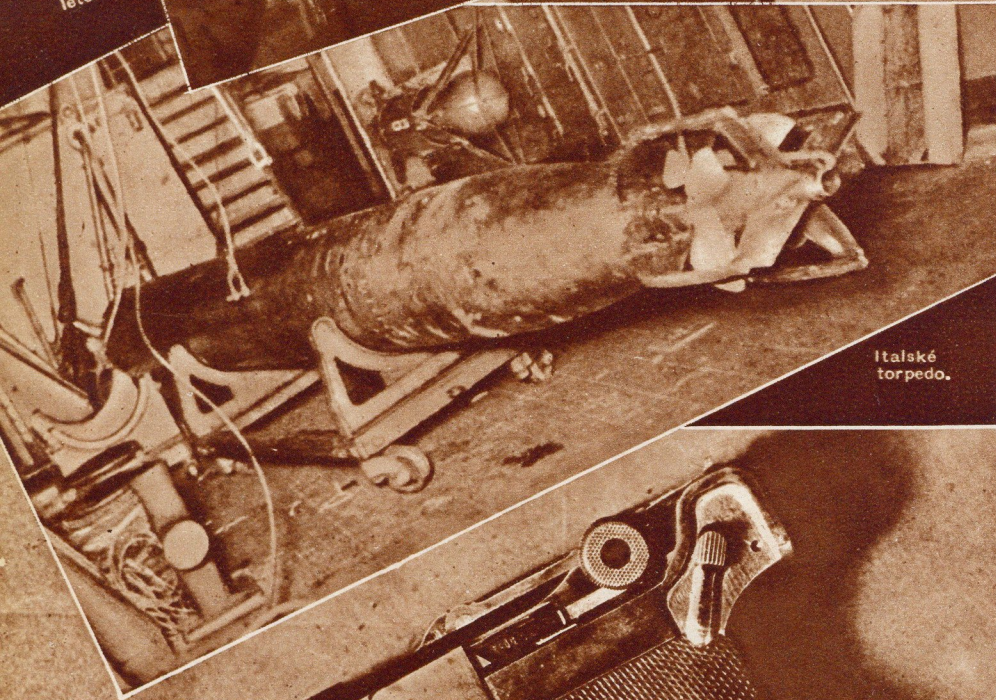

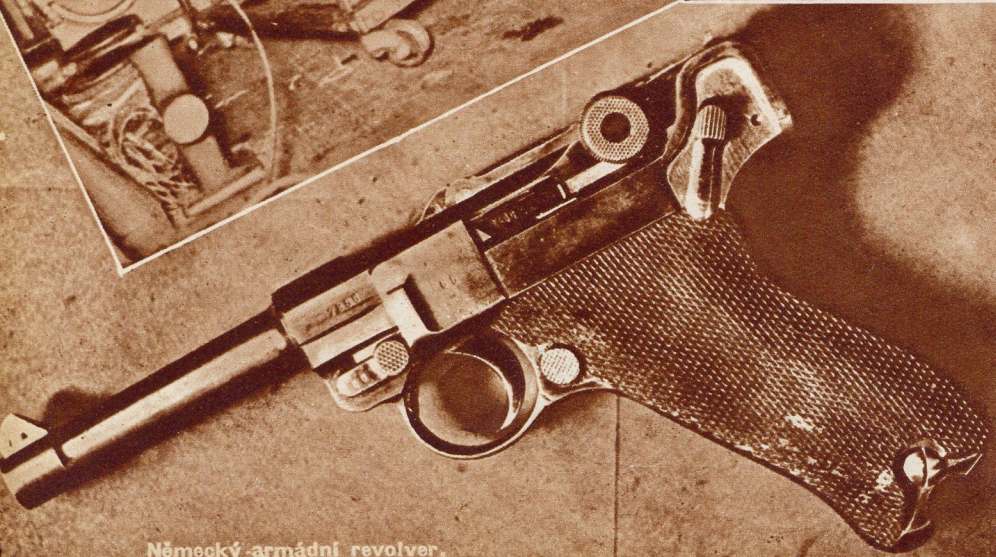
Zajatý italský vojin.

Zajatý německý letec.

Italské torpedo.

Německý armádní revolver.

JAK FAŠIS

ZÁVAZKY.

6. SRPEN 1936.

Odpovídajíc po prvé na návrh francouzské vlády na neintervenci, prohlašuje vláda římská: „Itálie se hlásí v zásadě k thesi neintervence v občanské válce, jež zmitá Španělskem.“

21. SRPEN 1936.

Italská vláda se zavazuje, že zakáže přímý nebo nepřímý vývoz, reexport nebo transito zbraní, munice a válečného materiálu, posílaných do Španělska, španělských držav a do španělského pásma v Maroku.

10. ŘÍJEN 1936.

Pan Grandi, italský vyslanec v Londýně, prohlašuje na schůzi neinterventionního výboru, že Itálie zůstane věrna politice neutrality „i kdyby to bylo jen z ohledu na mír.“ A 29. října pravi: „Itálie zachovává přísně svoje závazky. Porušení úmluvy, z nížž je obviňována, vznikla všechna před uvalením embarga na zbraně.“

6. ZÁŘÍ 1936.

Také německá vláda, která již 24. srpna nařídila „s okamžitou platností“ embargo na zbraně, určené do Španělska, se hlásí do kontrolního výboru, který má zajistit neintervenci mocností ve Španělsku.

8. LEDNA 1937.

Berlín a Řím přijímají zákaz posílání dobrovolníků do Španělska. Itálie žádá, aby „neintervence byla naprostá a absolutní“, kdežto Německo žádá, „aby všechny zainteresované vlády rozhodly pro kontrolu naprosto účinnou a vykonávanou na místě.“

25. LEDNA 1937.

Itálie a Německo definitivně přijaly zákaz rekrutování dobrovolníků. Řím zdůrazňuje fakt, že bude podporovat ze všech sil „každý návrh, schopný zajistit skutečnou politiku všeobecné neintervence a její přísné, skutečné a integrální uplatňování“. Berlín prohlašuje, že „doba vyžaduje, aby všechny zúčastněné mocnosti se nyní konečně zabývaly vážně zabraňováním každé možné intervence ve Španělsku“.

15. ÚNORA 1937.

Řím a Berlín hlasují v londýnském neinterventionním výboru pro zákaz vysílání dobrovolníků od 21. února a pro uplatnění kontroly od 7. března. A 21. února zakazují vlády italská a německá svým příslušníkům cesty do Španělska.

19. BŘEZNA 1937.

Prohlášení Mussoliniho v Daily Mailu: „Itálie zajisté si přeje, aby válka ve Španělsku se skončila co nejdříve. Jakmile budou vojenské operace skončeny, nemá Itálie v úmyslu se vměšovat do vnitřních věcí španělských.“

1. DUBNA 1937.

Pan Alfieri, italský ministr propagandy, prohlašuje: „Je naprostá nepravda, že prý se Itálie chystá poslat další dobrovolníky do Španělska. Opatření učiněná londýnským neinterventionním výborem byla a budou italskou vládou vždycky respektována.“

14. KVĚTEN 1937.

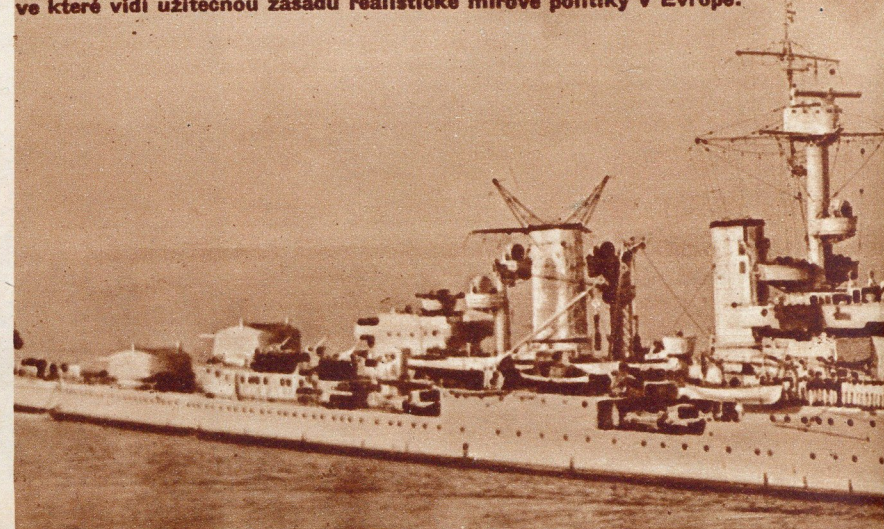
Hrabě Ciano v Římě: „Prohlašujeme a potvrzujeme, že pokud se nás týká, budeme zachovávat převzaté závazky s fašistickou loyálností a svědomitostí.“

2. ČERVENEC 1937.

„Popolo d'Italia“ ústy vůdcovými: „Prohlašujeme, že všechno, co mohlo být učiněno se strany anglo-francouzské, aby zvítězili bolševici ve Valencii, bylo učiněno. A dodáváme, že se strany italsko-německé všechno, co mohlo být učiněno pro izolování španělského požáru, bylo učiněno.“

9. ČERVENEC 1937.

Italský vyslanec Grandi v Londýně: Pokus, aby zásady neutrality tak, jak jsou stanoveny mezinárodním právem, byly přivedeny v soulad s proyráděním neintervence, tvoří základní rys německo-italských návrhů. Z toho důvodu Itálie podporuje a bude podporovat až do konce politiku neintervence, ve které vidí užitečnou zásadu realistické mírové politiky v Evropě.

Německý křižník „Königsberg“.

TÉ »NEINTERVENUJÍ!«

ČINY.

ČERVENEC 1936.

15. července, tři dny před vypuknutím občanské války italští letečtí důstojníci dostali příkaz odletět se šesti letouny do Španělského Maroka. Třicátého července opustili Sardinii. Dva z nich přistali z nedostatku pohonné látky v Oranu. Třetí se zřítíl.

SRPEN 1936.

Parník „Montesarmiento“, určený prý pro transport uprchlíků, přistal v Lisabonu se 14 letadly a 150 piloty a mechaniky dne 6. srpna. 8. srpna 18 bombardovacích letadel S 81, jejichž poznávací značky byly sňaty, opustilo italské hangáry. 12. srpna přistalo 20 letadel v Seville. 31. srpna Italové vedení hr. Rossim přistali na Majorce.

ŘÍJEN 1936.

29. října 18 praporů, tvořících dvě divise, bylo mobilisováno v Turině. Mnoho vojska soustředěno ve Spezii a Miláně. Uniformy jsou khaki bez poznávacích odznaků.

ZÁŘÍ 1936.

Dne 2. září dostali povstalci veliké množství zbraní a munice přes Portugalsko. 16. srpna opouští 2000 černých košil Veronu a odjíždí do Španělska. Němečtí „specialisté“ přijíždějí do Sevilly.

PROSINEC 1936.

Od října přistávají v povstaleckých přístavech skoro denně italské i německé posily. Jsou vyloďováni lidé i materiál. Od 12. do 31. asi 100 německých aeroplánů prošlo Marokem.

LEDEN 1937.

Dne 11. ledna vyložily parníky „Capri“ a „Girgenti“ v Melille 6 hydroavionů, několik protiletectvých baterií a municí. 17. ledna přijíždí 4000 Italů do Cadixu. 28. ledna odjíždí generál Carraciola — velitel armádního sboru v Udine — do Španělska. Padesát německých aviatiků přistává v Melille.

ÚNOR 1937.

Dne 7. února dva italské transporty přivázejí do Cadixu 16.000 Italů. Dne 8. února dobývají italská vojska Malagu. Dne 10. února útočí povstalci na jihu od Madridu motorisovaným německým materiálem, podporovaným německými letadly.

BŘEZEN 1937.

Dne 19. března zahájil italský expediční sbor pod velením gen. Manzinioho ofensivu na Guadalajarské frontě. Republikánská ofensiva skončila těžkou porážkou Italů, kteří ztratili 2000 zajatců a hojný válečný materiál původu výlučně italského a dokumenty. — Italsko-německý expediční sbor vzrostl již na 80.000 mužů.

DUBEN 1937.

Dne 5. dubna přijelo 10.000 Italů do Cadixu. Italské oddíly napadly baskickou armádu. Dne 28. dubna zničilo 30 německých letadel Guernicu. Německé a italské expediční sbory vystupují už docela otevřeně.

KV ĚTEN 1937.

Dne 29. května odpovídají republikánská letadla na útok německého křižníku „Deutschland“, který plul neprávem ve španělských vodách u Ibizy. — Dne 31. bombarduje německá kontrolní eskadra Almerii.

ČERVEN 1937.

Dne 18. června bylo tvrzeno, že loď „Leipzig“ byla napadena republikánskými ponorkami. Dne 23. června prohlašují Itálie i Německo, že vystupují definitivně z neintervenečního výboru, přivádějící v níveč „neinterveneční“ politiku. 24. června odjíždí z Civitta Vecchia 8000 italských vojáků do Španělska.

ČERVENEC 1937.

Zásobování povstalců Německem a Itálií soustavně pokračuje bez jakéhokoli skrývání nebo opatrnosti. Dne 25. července přijíždí 3000 Italů do Cadixu.

PŘIZNÁNÍ.

2. PROSINCE 1936.

„Komedie s neintervencí je skončena. Pro nás nikdy vlastně nezačala . . . fašismus je znovu v útoku: bojuje a vítězí . . . Bojujeme ve Španělsku, které je dnes nejcitlivějším úsekem pro naši válku, trvající už 17 let. Dnes je Franco náčelníkem revoluce, která je po všech stránkách sestrou naší a my jsme ideově, duchovně i materiálně se zbraněmi v rukou s ním a s jeho legionáři . . . Bojujeme a vítězíme ve Španělsku, jako jsme bojovali a zvítězili na všech frontách, když nás vůdce povolal k boji . . . Iluze jsou zbytečné: žádný kompromis není napříště možný.“

Časopis „Roma fascista“.

10. ÚNORA 1937.

„V Malaze jste napsali vítěznou stránku dějin. Tak postupuje fašismus a vy, jeho přední ozbrojené strážce v boji za ideál, jste pochopili jeho ducha a projevíli dynamismus. Vašemu veliteli, generálu Arnaldimu, který vás vedl k dobytí Malagy, posílám své díky, vyjadřuje a tlumoče tím myšlenku Toho, jenž vás z dálky sleduje. Podepsán: generál Mancini.“ (Denní rozkaz expedičního sboru v Malaze.)

13. BŘEZNA 1937.

Telegram B. Mussoliniho italským oddílům, bojujícím na úseku guadalajarském: „Na palubě lodi „Pola“, plavící se z Lybie, dostávám zprávu o zahájení veliké bitvy na Guadalajare. Sleduji události bitvy, spoléhaje ve vítězství, poněvadž jsem si jist, že průbojnost a vytrvalost našich legionářů přemohou nepřátelský odpor. Rozdrcení mezinárodních sil bude úspěchem veliké hodnoty, také politickým. Oznamte legionářům, že sleduji hodinu za hodinou jejich akcí, která bude korunována vítězstvím.“

Podepsán Mussolini.

24. BŘEZNA 1937.

„Ani jeden italský dobrovolník neopustí španělskou půdu, dokud občanská válka neskončí.“

(Prohlášení vyslance Grandiho v londýnském neintervenečním výboru.)

18. ČERVNA 1937.

„V březnové bitvě byly stovky padlých a 2000 raněných. Fašismus, který zvykal Italy na život odvážný a pravdivý, nezakrýval ztrát. Uveřejnil jména mrtvých a doporučil je vděčnosti národa i nadšené pomstě „černých košil“. Kde, kdy, jak, to není možno dnes říci, ale jedna věc je jistá jako dogma víry, naší víry: mrtví od Guadalajary budou pomstěni.“

Mussolini v „Popolo d'Italia“.

27. ČERVNA 1937.

„Německo už není mírným beránkem, jakým bylo v letech 1918 až 1933. Výstřely děl německých válečných lodí jsou toho důkazem. Po střeleckých cvičeních rudé valencijské kliky Německo by nemohlo ponechávat věci vyjednáváním, která se táhnou na dlouhé lokty ve výborech a podvýborech.“

Goebbels.“

29. ČERVNA 1937.

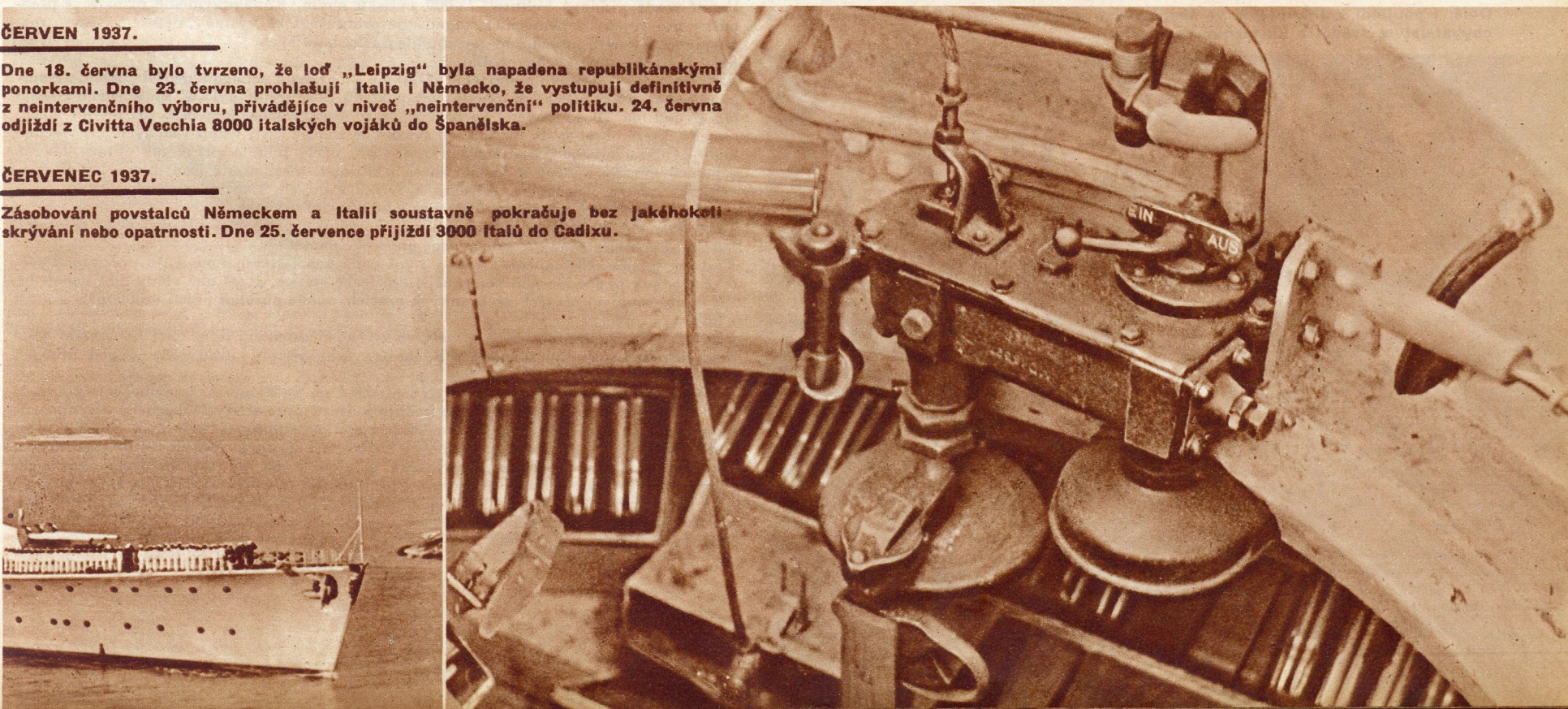
„V tomto velikém boji, který postavil proti sobě dva typy civilizace a dva světové názory, nebyla fašistická Itálie neutrální: bojovala a vítězství bude její.“

Mussolini v „Popolo d'Italia“.

„Máme zapotřebí nacionalistické vlády ve Španělsku, abychom si mohli opatřit španělskou rudu.“

(Hitler ve své wüzburgské řeči 27. června 1937.)

Německý tank.

Dr. L. MILDE:

DEMOKRATICKÉ ŠPANĚLSKO PROKÁZALO JIŽ NESMÍRNÉ SLUŽBY KULTUŘE OCHRANOU UMĚLECKÝCH PAMÁTEK!

KULTUROU K VÍTĚZSTVÍ!

Je to snad po prvé v dějinách, že válka někde urychlila kulturní činnost. Vždycky předtím jen brzdila, dusila a na léta ničila všechnu kulturu. V demokratickém Španělsku — v zájmu za frontou, ba i na frontě rostou však stále nové a nové kulturní hodnoty, za hrmění děl je vychováván lid, až dosud z poloviny negramotný, ve vzdělaný a zdravý národ.

Porovnejte jen:

Kdežto ve státním rozpočtu na rok 1935 (za reakční vlády) bylo pamatováno na zřízení jednoho tisíce nových škol, v roce 1937 jich bude zřízeno 10.000! Kdežto na plat učitelů bylo r. 1935 věnováno 3.999.000, letošního roku bylo do rozpočtu zařazeno 91.832.000 peset. Tato čísla již sama o sobě jsou výmluvná.

Ale nejde jen o výchovu dětí. Jde i o zahojení staré španělské bolesti — negramotnosti dospělých. Na boj proti analfabetismu bylo věnováno letos 10 milionů peset a byla vydána nařízení, která přispějí k tomu, že negramotnost bude ve Španělsku za několik let úplně likvidována.

Vědecký život za války neustal — ani v Madridu. „Junta pro zvelebení studií“, která soustřeďuje všechno vědecké bádání, vydala v roce 1937 téměř 50 děl z oboru historie,

Dole: I pouliční knihupectví ve španělských městech, těšící se velikému zájmu obyvatelstva, svědčí o kulturním rozmachu.

archeologie a filologie, 30 knih z oboru přírodních věd, a 10 z fyziky, chemie a matematiky. Pouze v madridských fyzikálních a chemických ústavech si učenci stěžují. Museli zastavit v některých oborech svou práci, poněvadž neustálé otřesy, vznikající bombardováním, znemožňují přesná a jemná měření citlivých přístrojů.

Na lidovou výchovu se pamatuje ustavičně. Ministerstvo školství, které se už zasloužilo o vydání skvělých děl, ohlašuje nyní serii nových knih, jakožto základ velkého státního nakladatelství. Vyzvalo všechny spisovatele a žurnalisty, aby ministerstvu poslali svoje díla a všechna národní tvorba aby se tak soustřeďovala.

Nezapomíná se ani na vojáky a raněné. Sdružení, které se nazývá „Lidová kultura“, v němž jsou zastoupeny všechny význačné španělské kulturní složky, začalo působit mezi nimi se dvěma nákladními auty a malou knihovnou. Dnes už má veliké nákladní vozy s pojezdovou tiskárnou i rozhlasovým zařízením; shromáždilo již na 130.000 knih, které byly uznány za vhodné pro vojáky a raněné. Z nich se zřídily knihovny na frontách, v kasárnách, v nemocnicích, v lazaretech, v zotavovnách. „Lidová kultura“ koná přednášky a filmová představení, má velikou sbírku gramofonů a gramofonových desek, má dramatický odbor, založený po vzoru pojezdných divadelních společností, jejichž tvůrcem byl zesnulý básník Garcia Lorca, zavražděný fašisty.

Denně rozdává „Lidová kultura“ 25.000 výtisků novin. Koná pravidelně rozhlasové přednášky pro vojáky a nemocnice, organizuje protifašistické výstavy, dětské výstavy, rozhazuje letáky na frontách, aby povzbudila ducha bojujících.

Jaké je to ohromné výchovné dílo!

Ale republika si získala i nesmírné zásluhy o záchranu a uchování nepřehledného, nesmírného bohatství španělských uměleckých pokladů. V Madridě bylo už soustředěno a katalogováno na 70 knihoven, pocházejících ze soukromého majetku, především šlechtického, které obsahovaly na 400.000 svazků ze značné části velmi vzácných. To všechno bude nyní zachováno národním sbírkám a pro účely lidu. A právě tak obrazy, hlavně z paláců vévodů z Alby a Villahermosa i odjinud, mezi nimiž jsou díla velikých španělských mistrů, Velasqueze, Zurbarana, Greca a jiných. I sochy, vzácné čalouny i keramiky byly pečlivě sebrány a uchovány jako národní majetek.

Také vláda katalánská zmobilisovala zvláštní organizace, působící v Barceloně i v ostatních katalánských městech, kde jsou vzácné umělecké památky.

Výstava španělského umění, která se nyní koná v pařížském Louvru, u příležitosti světové výstavy ukáže alespoň nejceněnější umělecké statky, které obě vlády lidu uchovály. Při tomto soupisu, při těch záchranných pracích, všude působili prostí milicionáři a muži z lidu.

Všechny tyto záchranné práce se daly za živého účastenství lidu, toho lidu, který ještě před několika lety byl zdánlivě tak lhostejný ke všemu kulturnímu — pod útlakem diktatury.

Svoboda probudila v něm hlad po vědění, hlad po vzdělání. A že demokratická vláda chce a dovede tento hlad ukojit, že buduje kulturu uprostřed všeobecného ničení, to je jedním z nejkrásnějších a nejhrdinnějších zjevů ve smutných časech, v nichž žijeme. Toto ušlechtilé úsilí španělské vlády — i kdyby ničeho jiného nebylo — je naprosto neklamným vodítkem pro kulturního člověka, na které straně má stát: na území ovládaném Francem je to jako za krále Alfonsa — negramotnost, kulturní bída, duchovní otroctví — a pálení knih po smutném berlínském příkladu, knih, za které se nedá žádná náhrada. A v tom je celý rozdíl: Sevilla se kultury bojí, Madrid chce kulturu zvítězit! Může ještě někdo pochybovat?

ZU.

— Zleva vpravo: Obraz z poč. XII. stol. (Barcelonské museum) — Románské hlavice sloupů z různých klášterů — Detail z obrazu mistra Alfonsa (1473) — Skupina z obrazu Jaume Hugqueta (XI. stol.)

LEOCCADIO LOBO:

VELKOLEPÝ MADRID!

L. Lobo je madridský katolický kněz, který byl právě pověřen ministerstvem spravedlnosti a kultu, aby pořídil soupis všech kněží, náležejících všem církvím, protože vláda chce tím usnadnit obnovu všech náboženských kultů. P. Lobo bude také shromažďovat bohoslužebné předměty, které jsou dosud v chrámech a ve sklepích. P. Lobo líčí v tomto článku své zkušenosti z komise pro ochranu památek. Byl farářem madridského kostela San Ginés, zničeného fašistickými bombami.

Jedním ze španělských měst, které vneslo nejvíce nadšení a skvělých vlastností do války, je Madrid a jeho kraj. Prožívá své heroické chvíle a tento lid je hoden, aby o něm mluvila historie. Nejpodivuhodnější je, že jeho heroismus není vyzývavý. V Madridu hrdinství patří k dennímu životu každého obyvatele.

Voják republikánské armády, který byl už po třetí poražen a léčí se nyní z hrozných ran na levém lýtku, řekl mi několik hodin před mým odchodem do Valencie: „Jediná věc, která mne trápí, je to, že už se nebudu moci vrátit na frontu.“ — Není tedy nic divného, že cizinci, krácející rozbitými městskými ulicemi a prohlížející budovy roztržité granáty a bombami, jsou velmi překvapeni takovým ovzduším.

Nedávno vybuchla puma v madridském biografu, přeplněném lidmi. Ředitelství chtělo představení přerušit. Ale diváci, když si nejdřív prohlédli způsobenou škodu, rozhodli jen, že ti, kdo zaujímali ohrožená místa, si mají přesednout — a představení pokračovalo. A o pět minut později běžel na plátně americký film „Joaquin Murrieta“.

V taverně na Tetuánské ulici blíže Puerta del Sol prodával mladý hoch víno. Ohlušivý a hrozný výbuch, následovaný hustým oblakem kouře, hochu roztrásl. Venkovská žena, která čekala na objednané víno, jen prohodila: „Povídám, netřes se tak, vždyť mi rozlíješ víno!“

Žiji v ustavičném styku s lidem a prožil jsem tu nejpohnutější chvíle svého života. Dnešní Madrid je klidný, je si úplně vědom svého poslání ve světě. Přijímá utrpení i oběti.

Nezáleží na tom, jaké ještě bude strádání, ani jaká nebezpečí bude muset ještě Madrid přestát. Padne-li bomba do ulic a vzduch se naplní nářkem umírajících i raněných, všechno spěchá na pomoc. Nikdo nemyslí na vlastní záchranu. Vzájemná bolest a utrpení spojily duše občanstva.

Je jeden význačný vzhled Madridu, který je obrazem a ctí celého Španělska. Navštívil jsem s komisí pro záchranu uměleckých pokladů velmi mnoho chrámů. Dělníci, pojmající hluboce svou odpovědnost, často uchovali a měli v bezpečí nejcennější poklady a náboženské památky, díla umělecká i kulturní. Shromáždili jsme už archivy z 22 farností, a velké množství náboženských pokladů. Slavný „Ježíš z Medinaceli“ byl odnesen prostými milicionáři k poslanci Cortesů, takže byl úplně zabezpečen. V kostele „El Carmen“ uspořádali dělníci krásnou výstavku soch a památek. Naplňuje mne to hrdostí, vzpomenu-li,

co mi řekli dělníci ve farnosti „Las maravillas“, když jsme si přišli pro obraz Ježíše na kříži: „Ten si nemůžete vzít, ten je náš. Zabili ho fašisti jeho doby, protože byl dobrý a přítel chudých.“

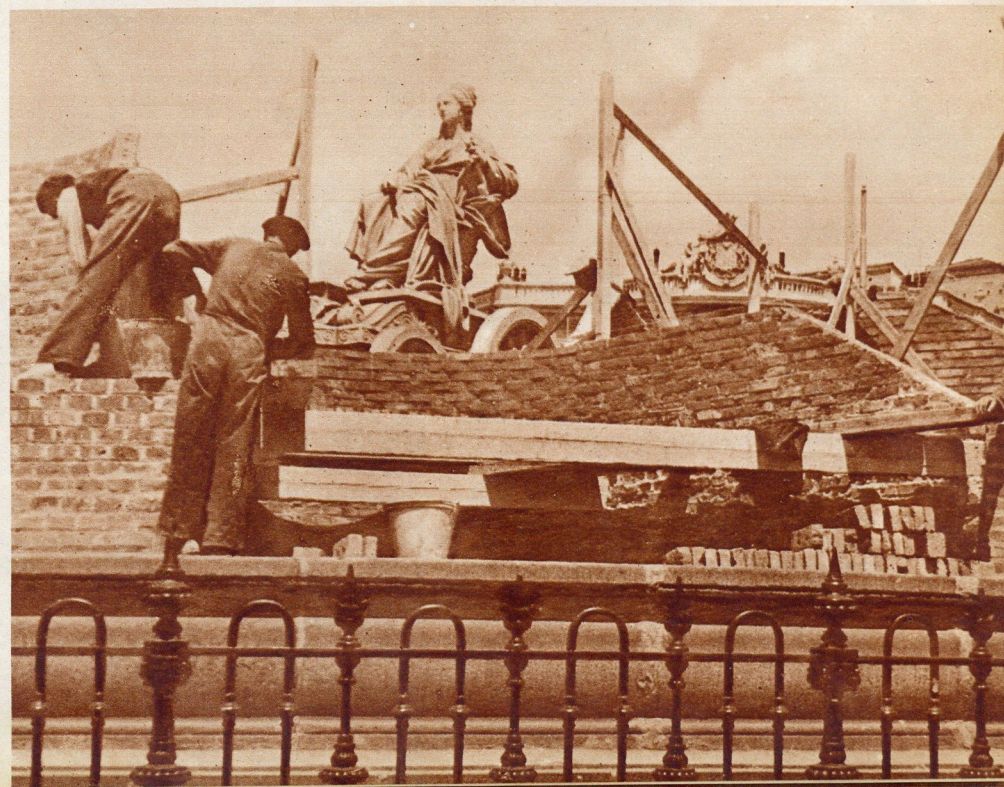
Sotva přešly první chvíle rozhořčení a hněvu, lid brzy objevil kněze, kteří ho milovali a bránili ho, a věnoval jim všechnu důvěru a sympatii. Sta kněží osvobozených lidovým tribunálem žije nyní v Madridu. Někteří byli jmenováni sekretáři výborů, jiní organizují sekce „Mezinárodní rudé pomoci“ i jiné spolky na venkově a ve městech.

Kněz ve Vallecas podepsal tento dokument: „Výbor rozhodl, abych šel na radnici. Dvě řady lidí vytvořily špalír od vozu k radnici. Blahopřáli mi a uspořádali mi ovace. Výbor byl ovšem utvořen z lidí, příslušejících k různým stranám. Ubytovali mě v domě, který byl jimi zkonfiskován. Nepopsatelný byl okamžik, když jsem jim s balkonu vyjádřil svou vděčnost. Mé srdce bude vždycky plné vděčných citů vůči lidu ve Vallecu, který se ke mně tak choval.“

Dimas Siguenza, který podepsal tato slova, a jiní, jejichž svědectví mám, svědčí pro tento lid, který dovede rozeznávat politické problémy od náboženství. Zná mnoho kněží, jímž denně přináší dělníci potravu — jsou to tíž skvělí lidé, kteří zachránili obrazy Grecovy, Velasquezovy, Zurbaranovy a Goyovy...

Jejich pravým opakem jsou zrádci, kteří bombardují Madrid, ubíjejí lid a náboženské památky, kteří zničili chrámy San Sebastian, S. Marcos, Santiago, San Gines, San José, Las Descalzas, San Antonio, La Almudena.

Dole: Madridští dělníci stavějí kryt nad sochou na ochranu před pumami.

Jak děláme pro

Dopis českoslo

Oldo!

„Kdo je rád na světě, ten si zpívá.“ Jsem bzučí v hlavě. A přece zase půjdu do... Před necelým týdnem jsem přijel z... pomáhat vymýt. Dovedeš si představit frontě.

Datum si nepamatuji, ale bylo to před... konajícího službu: aviony se blíží od... ru

Udělal jsem několik skoků k dělu, op... al

Nasloucháme napjatě každému zvuku, u

Slunce zvolna vychází a zjasňuje oblohu,

vážených 16 stíhačkami typu Fiat. Jstě

je někdo na letadle přezkoušel. Jsou vlos

pal! Sotva šrapnely vybuchly a ve vzdál

formace. Pálíme bez oddechu. A za chvíl

nadarmo, do polí, kde nikdo a nic nea

stékají s čela, nevidíme ani druh druh,

opakovaný: „Palbu zastavit! Letadla

„Kolik?“ Telefon potom hlásí, že byl s

nad splněným úkolem; ne zvířecíkou a d

strojů bylo vyřazeno.

Několik kamarádů sbírá vystřelené n

viděl a prožil.

Z rozhovoru nás vytrhlo nové hláše

Několik desítek letadel od Naval Camer

čtyři děla jsou žhavá ještě od poslední s

museli děla vypůjčit — dlouhá střelba je

letka bombardovala. Než zazněl povel,

bomb a chrastění střepin o kámen. Byl

Země se chvěla a uvolněná hlína se hou

i my chceme žít — třeba nejsme zbabě

Bylo svrženo 36 bomb a většina do středu

si pod tím slovem představuji něco do

Karel Hauer byl zasažen do hlavy!

Nechce se nám věřit té zprávě — ab

zasaženo, lehce i těžce, a potácejí se v

mladým tělem a každý maně hledí ta

slunko pálí. Není nám do řeči. Přijelo

a kamion projížděl řadou zdravících k

Tak to vypadá na frontě. Byl jsem p

ruky. Několik dní jsem měl horečku, a

frente.“

Ty aviony jsou zlé, ale máme proti n

mluvíme o letadlech; musím Ti říci —

Š 100 je ve Francových službách. Na f

vzduchu. Tak jsme to zjistili. Ptáme se, j

Teď v Madridu my, co jsme ranění, s

na frontě, na planinách, kam se to vše

Nahoře: Německý aeroplán (vlevo) byl právě sestřelen a zapálen republikánskou stíhačkou a řítí se k zemi.

Vpravo: Fronta na okraji města. Kus země mezi Francovými a republikánskými posicemi. Vpravo předsunutá posice republikánů. Na krajině je vidět dlouhé bombardování.

otileteckou obranu

slovenského vojáka interbrigády z Josefova

Já jsem rád na světě, a po tom, co jsem zažil, mně stále ta písnička o frontě rad — a bude to v několika dnech.

z toho pekla, které nám připravil fašismus, a půjdem zas—to peklo stavět, jak to tam vypadá? Povím Ti jednu z obvyklých příhod na

ed sítím; slunce ještě nevyšlo, když nás probudil hlas telefonisty, od Brunete! K palbě!

ostale zívli, promnuli oči — a již stojíme všichni připraveni . . . ku už vnímáme známé dunění Junkersů.

lohu, na které pluje dvanáct stříbrných obrů — Junkersů, dopro-

Ještě ani nejsou na dostřel, ale už slyšíme rachot kulometu, jak v dostřelu. Časovači se chápou své odpovědné práce. — Nabíjet —

zduchu se zaběhaly obláčky dýmu, řadí se už Junkersy do bojovné chvíle se letci vracejí zpět. Nedostáli svému úkolu. Shazují bomby

ení. Střílíme ustavičně do prchajících. Pro prach a pot, které nám uha, nevidíme skoro ani slunce. Zazněl povel, ve vřavě několikrát

la s' vzdalují! Černí od prachu, s ohlušenými ušima se ptáme: byli sestřeleni 3 Junkersové a jeden Fiat. Všichni jsme spokojeni

u radostí, že jsme zabili člověka, ale že zase několik nepřátelských

náojnice, jiní jdou pro snídani. Nastává debata o tom, co kdo

šeni. Všichni, plni očekávání stojíme znovu na svých místech. arnera! Bude to horká chvíle — a byla! Pálíme co síly stačí. Naše

dní střelby — jiné baterie střílejí už jen z jednoho děla a my si též

lba je zničila — i ta umlkají. Přese všechno namáhání nás jedna vel „do krytu!“ už bylo slyšet charakteristické svištění svržených

Bli jsme v chatrném krytu, který stěží nás chránil od kamení. hroutila. V očích všech čteš němou otázku: „Už teď?“ — Vždyť

běhli — a třebaže naše naděje na život jsou pranepatrné.

ředu baterie. Do našeho krytečku (nazývám jej tak proto, poněvadž

docela jiného) se vměstnává shrbená postava a hlásí: „Náš kamarád

ale — smrt si nevybírá . . . Ještě několik jiných kamarádů bylo

e v zvrženém prachu. Karel Hauer zemřel . . . Stojíme nad jeho

tan, kam zmizeli ti, kdo nechtějí lid nechat žít. Je deset hodin,

elo lanitní auto. Nejbližší kamarádi uložili v něm jeho pozůstatky,

h kamarádů a zmizel v dálce . . .

při tom útoku sám také raněn, dostal jsem střepinu do nohy a do

u, ale už jsem zase jako ryba a tak v několika dnech „marchar en

in prostředky — horko je ještě horší, tomu se neubráníš. A když

ci — a viděli jsme to všichni, že náš avion československé výroby

Na frontě u Brunete byl zasažen přímo do motoru a vzňal se ve

se, jak je to možné a kde k němu povstalci mohli přijít?

i, s' máme dobře: dostáváme denně pivo, limonádu, ovoce — ale

šecno nemůže za žádnou cenu dopravit, tam nám to chybí.

Ale což — nevadí. Až se dostaneme do Salamancy, pak si to všechno vynahradíme!

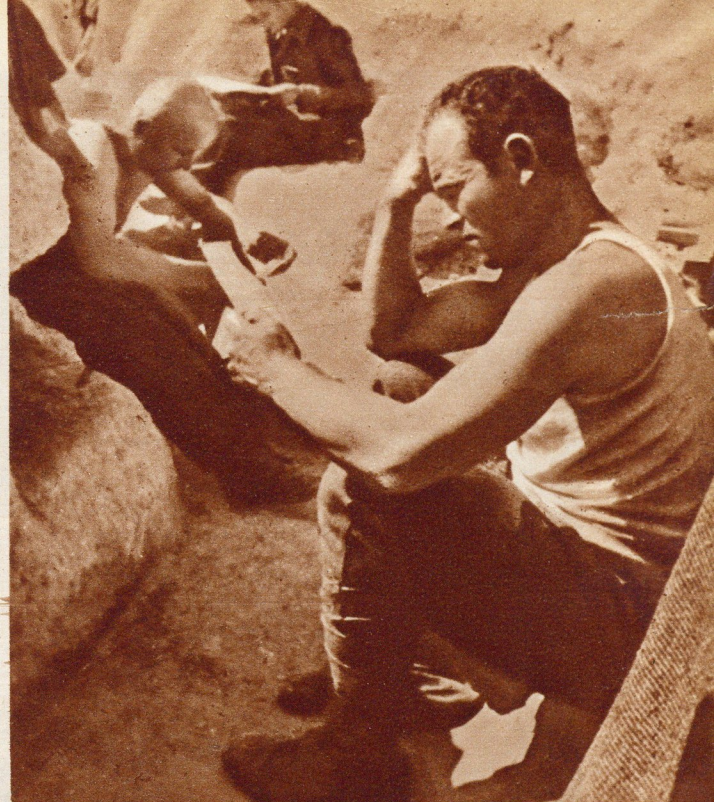
Co je u Vás nového? Co dělají kamarádi? Chodí do kina? Ano, válka v biografu je dost zábavná na dvě hodiny a za dvě koruny . . . Piš mi zase brzo. Každou, i sebe bezvýznamnější událost vítám jako sensaci. Pozdrav všem

Tvůj kamarád

Eda Hůlka.

U čsl. kompanie „Jan Žižka“ při čtení bulletinů z fronty.

Telefonisté několik okamžiků před útokem.

José Miaja, nejoblíbenější španělský generál.

GENERÁL JULIO MANGADA VZPOMÍNÁ NA PRAHU,

Milí bratři českoslovenští, v létě r. 1921, roku hrozného, nešťastného pro španělský lid, pobyl jsem týden v Praze na světovém kongresu esperantistů. Měl jsem tam příležitost stisknout ruku několika československým esperantistům, s nimiž jsem udržoval přátelskou korespondenci (neboť byli se mnou stejného světového názoru) již několik let před světovou válkou. V době kongresu se konala skvělá slavnost československých pěveckých a tělocvičných organizací, které mají právem tak slavnou pověst. Při slavnosti jsem seděl mezi učitelkou a učitelem z vaší země. Sbory zpěváků a tanečníků oživovaly scénu krásnými, výraznými barvami vašich lidových krojů. Cvičenci prováděli svá cvičení tak úchvatně, že jsem si řekl: tato cvičení mají svůj hlubší smysl, protože pohyb, výraz a způsob, jakým jsou vykonávána, mluví němou řečí, které rozumím, neboť mi ji tlumočí mé srdce; a sbory i tance doplňují tento vnitřní smysl, vyjadřující národní probuzení. Pochopil jsem, že československé demokracii se podařilo uskutečnit to, co se skrývalo v nitru těchto pěveckých a sportovních mas, a má láska k vašemu skvělému lidu ještě vzrostla. Z hrůz, které nám, Španělům, dal protrpět mezinárodní fašismus, jdou, bratři, mé myšlenky k vašemu lidu, připomínající mi ušlechtilou, statečnou, inteligentní a vzdělanou učitelku, o níž jsem se již zmínil, Annu Janalíkovou z Bystřice, zemřelou předčasně na chorobu, kterou si odnesla z vězení za světové války. Mé myšlenky jdou i k vašemu národu, přejíce si, aby osud pro dobro lidstva uchránil Československo hrůz, rozpoutaných nad španělskou demokracií. Buď zdrav, dobrý a šlechetný lide československý!

Julio Mangada.

DIEGO MARTINEZ BARRIO O KULTURNÍM POSLÁNÍ ŠPANĚLSKA A ČESKOSLOVENSKA.

Československo ve střední Evropě, stejně jako Španělsko v Evropě západní, jsou pevnými baštami míru. Společenství politických osudů poskytuje široké výhledy pro naše úsilí o pravou demokracii. Tak jako Československo, vyjdeme jistě i my se ctí ze svých obtíží. A tím prokáží oba naše národy heroickou službu Evropě a lidstvu. Diego Martinez Barrio, předseda poslanecké sněmovny.

ZAHRAIČNÍ MINISTR JOSÉ GIRAL O BUDOUCÍM ŠPANĚLSKU.

Španělé jsou národ mírumilovný. Ústava republiky — k jejímuž vybudování přispěl vynikajícím způsobem náš dnešní vyslanec v Praze, Jiménez de Asúa, stanoví ve svém šestém článku, že Španělsko se vzdává války jako nástroje národní politiky; v článku 65. se praví, že všechny mezinárodní dohody mají být zapsány u Společnosti národů a budou pokládány za část ústavy. Podobnou věc vyjadřuje článek 76. a 77. Zakazuje podepsat vyhlášení války, dokud nebyly vyčerpány všechny prostředky smírného jednání — dohoda, arbitráž a ostatní prostředky neválečné povahy. Španělsko se podrobuje podle své ústavy ve všem paktu o Společnosti národů, z níž může vystoupit jen zvláštním zákonem, schváleným absolutní většinou parlamentu. Španělsko nebylo už po staletí vázáno k žádné jiné zemi paktem, aliancí nebo smlouvou ani obrannou, ani útočnou. Není vázáno ani v těchto chvílích. Pro svou pevnou mírovou orientaci snížilo Španělsko početní stav vojska na nejmenší míru a zachovalo neobyčejně skrovný stav námořních sil. Domnívali jsme se s přemrštěnou ušlechtilostí a v přílišném idealismu, že se můžeme svěřit svědomí světa skoro bezbranní; nepřáli jsme si nikdy více, než udržet upřímné a přátelské styky se všemi národy. Zeměpisná poloha dovozovala Španělsku takové jednání a mohla přispět i k evropské rovnováze, zejména ve Středozemním moři.

Ale skoro všichni profesionální vojáci předvídali, že vypukne povstání. Proto celá španělská vojenská organizace i bojové jednotky zůstaly v moci povstalců a obrátily se proti zákonné vládě. Nesnáze, které jsme museli překonat, byly tak veliké, že hraničily s nemožností. Španělský lid byl nucen vytvářet teprve za války svou armádu, která teprve po měsících získala zkušenosti. K tomu ještě vyšel od demokratických vlád přátelských národů velmi rozhodný návrh, nepomáhat naší vládě při potlačování vojenského povstání. Z obav, aby boj nevzrostl v mezinárodní konflikt, trvá už mnoho měsíců to, co bylo možno likvidovat v jednom týdnu, kdybychom byli mohli získat rychle bojové prostředky, které nám odňali povstalci. Jenom dvě země, Rusko a Mexiko, uznaly spravedlnost naší věci a za to jsme jim vděční.

A nyní... zvítězíme v tomto boji, kdežto vzbouřený militarismus čeká zánik. Zároveň s ním zahynou španělský fašismus a kastovnícké výsady, které tu tolik převažovaly a pro které vládnoucí stavy tvořily u nás po staletí stát ve státě. Z toho se už nic nevrátí.

Ale Španělsko se vrátí — nerado — k něčemu jinému. Stane se mocností ozbrojenou, protože již prošlo hořkou zkušeností shledávajíc, že ve světě dosud vítězí hrubá síla nad silou ducha. A bude nutno hledat novou evropskou rovnováhu, která už nebude spočívat na nevinném pacifismu naší země, ale bude počítat s naší ozbrojenou mocí, podporovanou polohou Španělska na evropské mapě.

Vyjdeme z toho zápasu se zemí zničenou, ale naše odhodlání se upevní. Španělský lid, naprostý pán svého osudu, se naučí hroznou lekci: že územní nedotknutelnost a svoboda země nezávisí na spravedlnosti a svědomí světa, nýbrž na její vojenské moci.

José Giral.

Španělští slavní lidé pozdravují Československo

GENERÁL MIAJA VĚŘÍ VE VÍTĚZSTVÍ.

Prostřednictvím časopisu „Španělsko“ pozdravuji upřímně československý lid, sledující s takovým zájmem boj, který vedou protifašističtí Španělé za udržení svých svobod, jež chtějí bránit do krajnosti i kdyby bylo nutné, aby v zápase zahynuli lidé, představující výkvět bojovníků za mír a za svobodu demokracie. Španělský lid nebude dlouho snášet fašistickou tyranii, která dnes vládne nad částí jeho území. Dělníci, kteří jí byli podrobeni terorem, čekají jen na chvíli, až se budou moci spojit se svými bratry na druhé straně fronty k boji proti zrádcům a cizincům, chtějícím se zmocnit naší vlasti. Konečné vítězství patří republikánskému Španělsku. Ujišťuji vás o tom jménem španělského lidu.

Generál José Miaja.

PASSIONARIA: ŠPANĚLSKO NEBUDE FAŠISTICKÉ!

Časopisu „Španělsko“. Z heroického Španělska, ozářeného aureolou bolesti jeho synů, kteří umírají za svobodu na frontách a v zákopech, posílám protifašistickému lidu československému upřímné pozdravy.

Trudné a těžké jsou chvíle které prožívá naše milovaná země. Proti španělskému lidu bojují spojení ve „svatou alianci“ ti, kdo v naší zemi ztělesňují a představují surové formy fašistické nadvlády, celou minulost otroctví a pověr.

Cizí diktátoři, lační našich přístavů, toužící po našich dolech a továrnách, chtějí učinit ze Španělska fašistickou kolonii nebo nesmírný koncentrační tábor.

Hubí náš lid. Jednou z ukázek jejich barbarství je vraždění baskického národa, mého národa, který si zachoval staré lidové zvyky v plném rozkvětu.

My však čerpáme z vlastní bolesti energii, abychom ukázali, dnes jako včera, že Španělsko nebude fašistické, protože všichni, muži i ženy, jsme rozhodnutí bojovat, obětovat životy, abychom si zachovali svobodu a uhájili nedotknutelnost své vlasti.

Víme, že bojujeme v prvních řadách také za světový mír. Nejsou nám neznámy snahy fašismu, vztahujícího své ruce po Španělsku, který však při svém plánu na ovládnutí světa míří i na národ váš, i na Československo. Pomozte nám, bratři českoslovenští! Nezapomínejte, že naše věc je také vaše věc, že věc španělského lidu je věcí celého pokrokového světa.

Dolores Ibarruri „Passionaria“.

Dolores Ibarruri (La passionaria), nejoblíbenější žena ve Španělsku.

ILJA EHRENBURG:

DIVISE BEZ ČÍSLA

Italský oddíl byl dopravován z Los Rosales do Cordoby. Pršelo po celý den. V Los Rosales hrozili Italové přednostovi stanice: „Jsme promočení jako myši. Nedáš-li nám pořádný vlak, ukážeme ti, zač je toho loket.“ Dali je do vozů první třídy. Pili víno z lahví a řádili. Vlak s hřmotem přejížděl na most u Villafrancy. Co se to najednou stalo? Všechno bylo v jedné zmeti: těla, pušky, střepiny skla, čepice. Převrácené vagony ještě naposled poskočily. Ze tmy se střílelo.

Jenom někteří se mohli zachránit. Jeden z nich pak vypravoval: „Velitel nám nařídil, abychom zahájili palbu. Ale kam střílet? Rotmistr se ho tedy zeptal, kde je nepřítel, ale dostal ránu pěstí do obličeje: „Blbě! Copak nevidíš před sebou lidi? Jaké jiné nepřátele ještě chceš?“

Italští vojáci málokdy znají své velitele podle jména a nemohl jsem se dovědět, jak se jmenoval tenhle velitel, který tak přesně určil strategickou situaci fašistické armády. Italské vojsko může postupovat, zabírat území, uveřejňovat vítězné zprávy, ale ať postupuje sebe více, fronta je stále stejná: je nutno střílet nejenom dopředu, ale také vpravo, vlevo a dozadu. „Guerilleros“, protifašistické zelené kádry jsou všude.

Na trati Cordoba-Montero na Francově území zničili za dva měsíce pět vlaků. Nedávno asi 2 kilometry od Cordoby vyhodili do povětří most, vedoucí do Peñaroy. Zabili 35 lidí civilní gardy, kteří most hlídali. Zmocnili se i hmoždíků a kulometů, zajímali nákladní auta. Na 41. kilometru trati Granada-Málaga vytrhli koleje, způsobilo to železniční katastrofu.

Za noci napadají guerilleros fašistické stráže, z nichž mnohé jsou dnes vyzbrojeny německými a italskými puškami.

Mosty v okolí Cordoby jsou nyní hlídány oddíly o sto mužích. Vlaky jezdí prázdné. A v autech se odvažují fašisté jen za bílého dne.

Guerilleros jsou už dnes obklopeni legendami. Stali se postrachem jedněch a spásou druhých.

V estremadurských horách skupina guerilleros, čítající na 3000 lidí, čelila fašistům po celé měsíce. Aby jizlikvidoval, poslal proti ní nepřítel dělostřelectvo a dvě bombardovací letadla. Guerilleros byli nuceni se rozptýlit, ale ti, kteří unikli, utvořili malé skupiny a jednali dál. Mezi bojovníky jsou také ženy.

Když guerilleros dochází munice, vyrobí si ji sami. Mají velké zásoby dynamitu. V Andalusii je mnoho dolů. Sedláci jim dávají potravu a skrývají je na bezpečných místech při fašistických vpádech. A když fašisté zničili vesnici, protože „obyvatelé poskytl útulek rudým zločincům“ — rozmnožili se guerilleros o nové bojovníky, o sedláky z oné vesnice, přísahající fašistům pomstu.

Sedláci procházejí frontou a přivádějí republikánům stáda koz a mezky. Říkají: „Dejte nám pušky. Vrátime se. Musíme se s nimi vypořádat.“

Guerilleros rozšiřují tajně letáky. Jeden z nich, sepsaný andaluskými sedláky, zní takto: „Cizí i zdejší fašisté prolévají naši krev. Berou nám dobytek, pustoší nám domy. Bije fašisty všemi prostředky! Odšroubujte koleje! Střílejte na auta!“

Jiný leták, podepsaný bývalými granadskými falangisty, praví: „Povinností každého Španěla je, bojovat proti nepříteli vlasti, proti cizincům a zrádcům.“

V některých vesnicích a malých městech jsou guerilleros obyčejnými obyvateli těchto míst. Ve dne pracují, procházejí se po ulicích, navštěvují kavárny. Za tmy odcházejí do polí, kde mají ukryty ručnice. Jsou na číhané u všech silnic. Jede fašistický hodnostář, nákladní auto veze munici... a boj začíná.

Kolik jich je? Tisíce? Desetitisíce? Nikdo neví. Jsou neviditelní. Mizejí a objevují se náhle, jako by vyvstali ze země. Útočí statečně i na marocké oddíly. Nedávno se zmocnilo asi 10 guerilleros auta, naloženého municí. Čtyři fašističtí vojáci odešli s guerilleros, pátý se chtěl vrátit: „Mám v Seville rodinu“, nařikal. „Jsem odpovědný za zbraně, které vezeme.“ A tu veselý Pedro s černými očima mu dal potvrzení: „Převzal jsem šest beden nábojů a vůz — Pedro, velitel divise.“

Jeden z jeho kamarádů řekl se smíchem. „Když velíš divisi, musíš taky udat číslo!“ Pedro se též zasmál a připsal: „Velitel divise bez čísla.“

VÝSTAVA MLADÝCH SOCIALISTŮ O ŠPANĚLSKU

Ve dnech 2. až 11. srpna se úplně změnil ráz Odborového domu na Perštýně. V jeho velkém sále byla konána výstava sociálnědemokratické mládeže, politické i odborové, věnovaná Španělsku. Z nepochopitelných důvodů nedovolila policie veřejné otevření výstavy, chodilo se tedy do Odborového domu jen na pozvánku, podle § 2. shrom. zák.

Výstava chtěla v první řadě zdůraznit velký význam konstruktivního díla španělské republikánské vlády, které je největším a nejstatečnějším činem ve chvílích, kdy polovinu terénu má v rukou nepřítel. O této práci mluvila velká tmavá deska, umístěná v průčelí sálu pod dvěma vlajkami, španělskou i československou, splývajícími na rudém pozadí na znamení solidarity lidu obou států.

Na této desce visela uprostřed mapa, ukazující fronty občanské války a nerostné bohatství španělské země. Vpravo mapa znázorňující nepoměry v rozdělení pozemkového majetku před revolucí 1931 a pod ní diagram a provádění pozemkové reformy. Vlevo, pod pásem z plakátů s podobiznou španělské matky a dítěte ohrožených německými letadly, diagram kulturního díla republiky: výstavba škol a růst školského rozpočtu. K tomuto ústřednímu tématu výstavy se vztahovaly také četné plakáty, visící na postranních stěnách, fotografie a reprodukce uměleckých děl, jež lid zachránil z hořících a zbořených paláců, i těch uměleckých děl, jež vytvořili Španělé dnes.

Rovněž se podařilo sehnat několik publikací jak o zemědělské reformě, tak o katalánském dekretu o kolektivizaci průmyslových podniků. Středem pozornosti byl „Buletin escolar“, mluvící obsírně o kulturním díle Lidové fronty, stejně jako slabikář, vydaný pro vojiny-analfabety. Zajímavá byla expozice života národních menšin — Basků a Katalánců.

Druhou část výstavy tvořil pás plakátů, jejichž barvy i kresby jasně vyjadřovaly vývoj, jímž prošla španělská lidová armáda. Jsou-li plakáty z první doby plné nadšení, živých barev, seskupených kolem iniciálek a odznaků jednotlivých politických a odborových skupin, odpovídá to plně rázu milice z počátků bojů: všechno je strženo pathetickým španělským hrdinstvím velkého boje. Technické otázky zůstávají stranou. A z plakátů vidíme i kritiku tohoto neukázněného kvasícího období velkých diskusí mezi jednotlivými skupinami vedoucími boj proti fašismu. Přichází druhá fáze, plná velkého úsilí a bohatá poučením: boj o Madrid. Barvy plakátů jsou vážnější; vyjadřují obavu i naději: jsou velkým apelem k národní soudržnosti i svědomí světa. — Zde se také už ukazuje úsilí o soustředění velení, o disciplínu a jednotu v provádění nejbližšího společného cíle všech demokratů: vyhrát válku nad fašismem. Toto úplně převládlo v poslední fázi, kdy nastupují na plakátech krátká a jasná hesla, mluvící o technických potřebách (zásobování, opevnování), o disciplíně a odhodlání *útočit a zvítězit*. — Řada publikací z fronty a časopisy i listy z mezinárodní brigády doplňovaly tuto část výstavy.

V dalším oddělení vše bylo soustředěno pod heslem „Nacionalisté... rozšiřují kulturu...“. Viděli jsme

OPRAVA. V úvodníku minulého čísla na str. 2. bylo vynecháno jméno jeho autora, Václava Cháby. Prosíme čtenáře za prominutí!

„španělské nacionalisty“: německé dokumenty osobní, italské armádní rozkazy, fotografie válečného materiálu, italských zajatců od Guadalajary, viděli jsme, jak plní kulturní poslání, o němž mluví fašistický a reakční tisk: zabít lidi, zničené domy i kostely. Getafe, Guernica, Durango, Almerie, Málaga... jména měst, kdysi vyslovovaná s příchutí exotičnosti, dnes plná vzpomínek na krev, surovost, násilí a zradu... Viděli jsme „bílou knihu“, která je shrnutím materiálu v obžalobě mezinárodního fašismu a která přesvědčuje celý svět kromě demokratických diplomatů...

Místem, kde nejraději a nejdéle všichni mladí účastníci pobývali, byl kout, který s opravdovou láskou a živým vztahem věnovali mladí socialisté z Československa svým soudruhům, jednotné socialistické mládeži Španělska. Montáž z fotografií, ukazující mladé španělské dělníky při práci i v boji, jejich časopisy, plakáty mluvící o kázni a úsilí při výstavbě armády i země, to vše ilustruje hrdá slova Santiaga Carilla, sekretáře jednotné mládeže „jsme dnes mládeží vládní“. Diagram o vzrůstu organizace mládeže řekl jasně všem: získat mládež není jen privilegium diktatur. Naopak: nikdo nemá lepší možnosti získat mládež pro svou práci a boj, než demokracie skutečně

lidová, demokracie dynamická, demokracie činu. O takovou demokracii u nás bojovat je povinností všech přátel demokratického Španělska. To bylo také poučením, jež si odnášeli účastníci výstavy. Že pochopili a vděčně přijali to, co výstava chtěla říci, o tom svědčí stovky listků, psaných dělníckými rukama a vhozených do krabice „kritiky“. Jen některé na ukázkou. „Soudruzi, dobré je to: jen do všech měst a dědin s výstavou...!“ „... stačilo by přesvědčit i toho největšího příznivce povstalců...“ (s čímž nesouhlasíme, neboť známe mentalitu našich „hrdinů z Alcazaru“) „... a uspořádání výstavy i vysvětlení má pro naše (soc. dem.) příslušníky ohromný význam...“ „... Velká škoda, že není přístupná širší veřejnosti. Zvláště by si ji měli prohlédnout hoši, kteří 1. října nastoupí do kasáren...“ „Genossen! Bin mit der Ausstellung sehr zufrieden! Das Propagandamaterial ist ganz ausgezeichnet...“.

Tyto ukázky jsou dostatečným vysvědčením poctivé práce těch, kdo výstavu připravovali, svědčí o morálním a politickém úspěchu. V rámci sbírkové akce mládeže soc. dem., v rámci série schůzí, jež konali mladí socialisté ve všech místech pražské župy, byla to největší akce letního období, podniknutá pro Španělsko.

ŠPANĚLSKO

VE SVĚTOVÉ

Tank republikánské lidové armády, připravený k útoku na město, obsazené povstalci.

Za postupujícími pěšími vojsky následuje republikánská artilerie. Obsluhující mužstvo tlačí děla kupředu.

Uprostřed války vznikla nová, druhá trať z Madridu do Valencie. V úžasně rychlém tempu — jenom čtyřicet dní bylo předpokládáno pro stavbu — byly skončeny pozemní práce armádou dobrovolných pracovníků.

V dobách, kdy diplomacie platila ještě za zvláštní umění, jehož zástupci dovedli řídit osudy států nebezpečnými úskalími, slovo jednou dané platilo a bylo-li zachyceno na papíře, stal se takový dokument posvátným a nedotknutelným. I když byla diplomacie podle slov svého vynikajícího reprezentanta uměním skrývat myšlenky a neprozrazovat úmysly, přece dnes vzpomínáme s lítostí na ony časy, kdy platila alespoň pravidla hry, která hráči svědomitě dodržovali, třebaže neodkrývali karet. Světová válka způsobila změny i na tomto diplomatickém bojišti, které přečkalo věky. Demokracie se měla stát věcí demokratických národů a měla ztratit svůj tajemný nimbus. O osudech národů se už nemělo rozhodovat v tajných zasedáních za zavřenými dveřmi, nýbrž v demokratických mezinárodních organizacích veřejným jednáním podle nových pravidel, pro všechny závazných — ve Společnosti národů. Tato mezinárodní organizace, vzniklá z vůle států a národů, měla být ještě posílena řadou mezinárodních úmluv, u níž zapsaných a střežených. Jestliže až dosud v mezistátním styku platily jiné mravní a právní zásady než v občanském životě, jestliže vražda, loupež, přepad a falšování měny, páchané státem, byly jinak kvalifikovány a nazývány jmény méně difamujícími než tytéž delikty v zákonících jednotlivých států spáchané jednotlivci, měla velká čistka po světové válce vytvořit nové ovzduší — odsoudit válku, zakázat anexe, přesně zjistit a označit útočníka, učinit mezinárodní měnové ujednání a stanovit posvátnost smluv — takové ovzduší, které staré diplomacii vezme příležitost znovu vyzkoušet její triky.

Ale stalo se jinak. Nové rozdělení světa podle Versaillské úmluvy neobstálo, všechna pravidla mezinárodní spolupráce jsou den za dnem porušována, demokracie soustavně podkopávána. Válečné furie řadí ve všech koutech světa, přes ustanovení Versaillské smlouvy se zbrojí a musí zbrojit, členské státy Společnosti národů jsou přepádávány jinými členy společnosti (Čína, Habeš, Španělsko), převzaté závazky jsou roztrhávány jako cáry papíru, dávné konvence porušovány (ženevská konvence o Červeném kříži), staleté mezinárodní námořní právo ztratilo platnost. Válka bez vyhlášení války, přerušování diplomatických styků, kde jindy následovaly „diplomatické rozklady“, činí všechny staré představy o mezinárodním postupu pochybnými.

A při tom se zdá, jako by státy, mající zájem na dosavadním mezinárodním řádu, byly opravdu zaslepeny. Jejich jednání přímo vnucuje závěr, že všech těch změn nevidí, nebo nechtějí vidět. Dělají jako by dosud věřily v poctivost úmluv a neviděly jejich porušování, sjednávají přes všechna zklamání vždy nové úmluvy a „gentlemanská ujednání“, při tom však zapomínají provádět a uplatňovat pravidla a zásady, které samy stanovily ve Společnosti národů. Je nutno se ptáti, jak mohlo dojít k tomuto stavu.

Mluví se o síle velikých demokracií, které vítězně skončily válku, o „nasyčených“ státech, které rozho-

Nacionálně socialističtí letci stále ještě konají svou krvavou práci proti španělskému lidu. Při posledních bojích byli mnozí z nich sestřeleni, mnozí zatčeni. Důkaz: papírý jednoho z letců.

POLITICE

dovaly o rozdělení světa. Ale celá řada jiných států není spokojena s úpravou surovin a světových trhů; chtějí nové rozdělení statků, které jim zajistí jejich vzestup. Pod záminkou přelidnění chtějí dobývat jiných zemí, podrobovat jiné národy, celý svět podřídit svým cílům.

Své plány si stanovily v nejtěsnější vzájemné spolupráci nepřestávající při tom ovšem intrikovat i proti sobě navzájem. Zásada, že „moc je nad právo“, je i jejich vůdčí myšlenkou a proto vkládají všechny naděje do rozpoutání nové světové války, která je má odměnit za jejich úsilí. Proto se snaží rozbítí spojení oněch států, které se semkly podle zásady kolektivní bezpečnosti. Proto se snaží získávat spojence, proto necouvají před násilím, aby vytvořily předpoklady a podmínky pro „veliký úder“. Tyto plány vedou od dobrodružství k dobrodružství, už nelze jednat dobrovolně a uvědoměle, neboť porušení dosavadního stavu žádá nevyhnutelně k udržení toho, co bylo dosaženo, dalšího porušování. Demokratické světové moci a Sovětská unie jsou hlavními body pro útok. Všechno ostatní slouží jen tomu, připravovat vhodné podmínky. Ale každý článek v řetězu je nesmírně důležitý. Pokuste se roztrhnout tento řetěz na jednom místě — a celý plán nového rozdělení světa bude zničen. Proto je nutné tvořit prostory pro útok. Odtud obsazení Mandžuska a vpád do Číny, odtud dobytí Habeše, aby byla v Africe zničena severojižní osa Anglie — osa nepřetržitého pásu jejích území, odtud ten apetit na Československo které je první překážkou osy Berlín — Bagdad a Berlín — Řím.

Odtud konečně také snaha zmocnit se španělského přírodního bohatství, učinit ze španělských přístavů stanice pro ponorky a loďstvo, a obsazením španělských kolonií v západní Africe uzavřít námořní cestu kolem Afriky, když byl již ohrožen průchod Gibraltarskou úžinou a tedy Středozemním mořem obsazením španělského Maroka a jižního španělského pobřeží, při čemž hojně zásoby železa na rífském pobřeží jsou jistě příjemným přídatkem.

Což však nevědí státy, které opomněly uložit meze této otevřené intervenci, které španělskému lidu neposkytly žádnou pomoc, které brání tomu, aby Společnost národů jednala a zasahovala podle svých stanov nejenom v případě španělském, ale i v případě habešském, mandžuském a čínském? Věří opravdu v „lokalisování“ španělské války?

Při jejich rozvětvených zpravodajských službách to nelze předpokládat. Důvod nutno hledat jinde. Ve všech těchto státech ti, kdo vládnou, oddávají se ještě stále klamné doměnce, že starý mezinárodní řád dosud nezahynul, že slova a smlouvy platí, i když pocházejí od pánů těch států, které chtějí válku. Pacifistické vrstvy v Anglii, tvořící veřejné mínění, si přejí, aby nebezpečí odstraňováno radikálně nebylo. Strach před rozhodnutím, sklon ke kompromisům, bázeň před fašistickou propagandou, ziskuchtivost neukojitelného a mezinárodně organisovaného zbrojařského průmyslu, to všechno vnáší zmatek do lidu a brání správnému poznání situace i rozhodnému stanovisku demokratických států.

A přece ukazuje zkušenost, že každé energické vystoupení proti těm, kdo chtějí válku, způsobí jejich ústup, poněvadž nejsou ještě dost vyzbrojeni, aby rozpoutali veliký zápas. Je snaha uklidnit je.

Je tolik spojení k jejich velikému průmyslu i k veliké financí, tolik společných zájmů na průmyslu španělském, že by se rádo zapomělo na veliká nebezpečí hrozící ode všech imperialistických velmocí. Vítězné demokratické Španělsko, které už za války připravuje spravedlivý sociální řád, zdá se být zástupcem průmyslu a financí v demokratických zemích nebezpečnějším nežli ohrožení celého anglického imperia fašistickými státy. Naproti tomu slabý Francův režim bude úplně závislý na jiných státech. Tak se domnívají kapitalisté a zapomínají, že Franco by byl jen náměstkem fašistických vládců.

Při posuzování španělských událostí proklouzla jak fašistickým generálním štábům, tak i neutrálním malá chyba. Nedbali vývojových tendencí doby, nedali se poučit z historie posledních desetiletí. Zapomněli na úlohu, kterou začal hrát lid. V anglické historii se událo něco podobného v prvním roce světové války. Když lord Kitchener zřídil lidovou armádu, šéf britského generálního štábu Sir Henry Wilson si dělal posměšky ze starého blázna . . . ale už za několik měsíců měl ve vojsku prvních 100.000 mužů, kteří mu prokázali vynikající služby. Jak se zdá, nevěnovali Angličané zvláštní pozornost ani zkušenostem z ruské občanské války, jinak by nebyli mohli počítat s brzkým koncem války španělské. Hlášení vojenských odborníků byla nesprávná a příliš sebevědomá; anglický vojenský zmocněnec přišel na frontu teprve v březnu 1937. Utvoření a hodnota lidové armády nebyla ještě vzata na vědomí příslušnými kruhy, stejně jako zesílení odolnosti celého španělského národa. Přehlédly se některé „maličkosti“, které však ve skutečnosti jsou rozhodující.

Ve světě nechtějí si dosud jistě vrstvy uvědomit nové síly, dodávající jiné tvárnosti i událostem v Číně. Je to poznatek, který vyjádřil starý katolický politik a diplomat, nynější španělský vyslanec Ossorio y Gallardo těmito slovy: „Jako ve Velké francouzské revoluci vystoupila na jeviště dějin nová třída, měšťanská, tak je nyní řada na proletariátu. Byla by chyba, kdyby se to nevzalo na vědomí a také nesocialista — praví — zkrátka každý demokrat si to musí uvědomit.“

Tato nová síla může také úspěšně vystoupit proti plánům dynamických mocností. Proti diktatuře se pozdvihne nová demokracie, která musí být průbojnější a ráznější, aby sama si nepřestovala svoje hrobaře.

Poučení ze španělské tragedie ukazují všem, kdo jsou odpovědní za vedení v demokratických státech, jedinou cestu: Skoncovat s nepřáteli demokracie, spojit se se všemi, kdo to myslí vážně se svobodou národů a s lepší budoucností lidstva!

Výbuch pum na jedné z hlavních madridských ulic, Gran Vía. Franco neustává v bombardování města, které už po měsíce hrdinsky snáší utrpení a zkázu, způsobenou granáty a pumami.

Generál lidové armády na centrální frontě jede do zákopů. Jeho vojáci ho nazývají „sedlákem“ (Campsino).

Porada za bitvy: uprostřed generál Modesto.

Dr. PAVEL STEINDLER:

VOJENSKÁ SITUACE VE ŠPANĚLSKU

Chceme-li si uvědomiti vojenskou situaci ve Španělsku, nestačí zabývat se pouze událostmi na frontách. Je nutno posuzovati rozdělení sil i v zázemí, náladu v armádě a v týlu, výkonnost zemědělství a průmyslu, finanční zdroje a hospodářskou situaci. Taktéž rozvrstvení politických směrů na obou stranách a pevnost vládního aparátu hraje rozhodující roli. Kdežto ještě ve světové válce přece jen operace a boje na frontách měly největší význam pro další vývoj, dnes, když pojem totální války se prosadil a po prvé v dějinách v takovém rozsahu řídí veškeré válečné počínání, je nutno počítati s celým hospodářským, sociálním a vojenským vývojem a stavem. Branná věda je již skutečnou vědou; je možno zcela objektivně vypočítati poměr sil a vyvoditi z toho závěry. Ovšem, nelze měřiti a vypočítati psychologickou stránku, dnes tak důležitou v obranné válce. Ale i po této stránce věda dává dosti možností, zařaditi tento faktor do celkového pojmu t. zv. válečného potenciálu a generální štáb španělské armády věděl dobře, oč jde když ve svém buletinu napsal, s vojenského hlediska poněkud neobvyklá slova: Duch jest silnější než hmota.

Právě v posledních dnech byl uveřejněn článek sovětského vojenského odborníka A. Golubjeva, který se podrobně zabývá Francovou armádou. Uvádí, že počet vojáků v povstalecké armádě nepřesahuje nyní 390.000—440.000 mužů, z nichž jako bojové formace stojí na frontách 240.000—270.000 mužů. Celkový počet intervenčního vojska, které během roku bylo dopraveno do Španělska, odhaduje na 120.000—130.000 mužů. Ztráty v prvním roce byly asi 150.000 mužů. Mobilisace 5 ročníků a v poslední době dalšího ročníku znamenala posilu asi 40.000—50.000 vojáků na jeden ročník. Celkem měl Franco tedy v prvním roce k dispozici nanejvýš 590.000 mužů, jichž značnou část tvoří posádky ve španělském Maroku a v zázemí.

Verbování mezi Marokánci nemá velkých úspěchů, celkem bylo v poslední době naverbováno asi 20.000—25.000 mužů.

*

Na vládní straně byly u příležitosti výročí povstání proneseny různé projevy, v nichž byly též zmínky o počtu vojsk. Celkem má vláda vyzbrojených a vycvičených vojáků asi 600.000. Při poradách španělských vyslanců, nedávno svolaných do Valencie, bylo oznámeno, že během tří měsíců tento počet bude zdvojnásoben. Počet zahraničních interbrigadistů nebyl nikdy přesně zjištěn a uveřejněn, odhady se pohybují mezi 15.000—30.000.

Válečný průmysl na straně vládní jest nyní plánovitě řízen a výkonnost roste stále, takže během 2 měsíců má býti zdvojnásobena, jak bylo sděleno. Vláda má možnost vyráběti veškeré válečné potřeby, děla, tanky, letadla, munice atd., kdežto povstalci nejsou s to, zásobovati bez cizí pomoci armádu. Úroda na vládním území byla dobrá, rolníci, po prvé na vlastní půdě pracující, vynaložili veškeré síly, aby mohli armádě zajistiti výživu. V ostatních odvětvích hospodářství a průmyslu jsou poměry taktéž příznivé.

Předpoklady k přípravě velké ofensivy jsou dány.

Rozhodující ofensiva musí býti připravována co nejpečlivěji. Když ve světové válce podobné přípravy trvaly někdy až rok, nesmíme býti netrpěliví a nespokojení. Prozatím je nutno odporovat pokusům povstaleckých skupin zmocniti se výhodných posic a to se může také státi dílčími ofensivami, jak tomu bylo v poslední době u Madridu, kde bylo dosaženo slušných úspěchů. Ale nebyla ještě velká ofensiva s dalekosáhlým strategickým cílem. Byla to generální zkouška nových vojáků, byla to zkouška zpravodajské protišpiónážní služby, která chtěla zjistit, zda je vojenský aparát vyčištěn od zrádců a podaří-li se nepříteli překvapiti. I to se podařilo. A pak to byla pomoc

baskické armádě, které skutečně bylo značně ulehčeno. Bylo dobyto území, které při příští ofensivě se může státi nástupišťem pro útok do boku a zad povstaleckých sborů před Madridem. Stejně je tomu při ostatních akcích vládních, ať už na frontě u Huescy, u Teruelu a na jižní a západní frontě. Vše slouží k udržování a obraně výhodných posic, které se mají státi východiskem nové ofensivy.

Boje u Santanderu, které, jak se zdá, skončí ztrátou této provincie, nemají vlivu na další vývoj válečné situace. Na severu je ztracená posice, což jest zaviněno zeměpisnou polohou tohoto území, které nemá spojení s ústředím; jest takřka obleženou pevností, která se co možno nejdéle drží, ale na konec padne. Že to pro povstalce nebyla a není lehká věc, to naznačuje skutečnost, že po pádu Irunu a San Sebastianu to trvalo mnoho měsíců, než dobyli Bilbao a než se zmocnili Santanderu. Ani Asturie se nevzdá tak brzo, jak by si toho povstalci přáli.

Neúspěchy Francových a intervenčních armád byly také příčinou, proč byl italský vrchní velitel Manzini nahrazen gen. Bastido, a nyní německý generál Faupel odvolán. Španělské podnebí je pro cizince nepříznivé a bude čím dále tím nepříznivější.

Celkem lze říci, že situace pro vládní stranu jest přese všechno zdání příznivá, že veškeré předpoklady ke konečnému vítězství jsou dány. Čas pracuje pro vládu, pracuje proti povstalcům. Nepokoje ve Francově armádě mají morální význam, slouží k rozkladu zázemí, k oslabení hospodářských a mravních sil v území, které ovládá. Vojenský význam budou mít, až se podaří tato povstání zorganizovat a jednotně řídit. Pak může dojiti k podobnému zjevu, jako na konci války světové v německé a rakouské armádě.

Vítězem bude, kdo má větší mravní, vojenské a hospodářské síly. Nemůže býti pochyby, že to je španělská demokratická vláda.

P. T. PŘEDPLATITELŮM!

Časopis „Španělsko“ dosáhl nyní nákladu 15.000 výtisků. Aby se uhradily náklady, byla jeho cena, vzhledem k výborné technické výpravě, stanovena na Kč 2.—.

Naše snaha, získati časopisu „Španělsko“ nové a nové kruhy přátel a umožniti tak nejširší veřejnosti poznání pravdy o demokratickém Španělsku, je zajisté také vaší snahou. To v první řadě vyžaduje, aby byl náš časopis dobře finančně zajištěn.

Prosíme vás všechny, přátelé demokratického Španělska, abyste vyrovnali, pokud jste tak dosud neučinili, předplatné za první pololetí (složenka čís. účtu 27105 s názvem Administrace ilustrovaného časopisu „Španělsko“, Praha II.). Zároveň prosíme všechny naše příznivce, aby si již nyní předplatili na druhé pololetí a umožnili nám tím kalkulaci pro náklady příštích čísel.

Jsmo přesvědčeni, že správně hodnotíte, jakou zbraní pravdy je náš časopis, jakou morální pomocí demokratickému Španělsku bude jeho co největší rozšíření. Jsme také přesvědčeni, že uznáte nutnost finančního zabezpečení našeho listu a že učiníte i vy svůj díl k tomu, aby časopis „Španělsko“ se stal listem všech demokratů, všech pokrokových lidí v Československu.

Žena, zraněná při bombardování, je odváděna k ambulanci.

ŠPANĚLSKO.

Místo dr. Holubce, šéflékaře čsl. lazaretu „Jan Amos Komenský“, který byl nucen vrátit se do vlasti, byl povolán známý pražský chirurg dr. Bedřich Kisch, bratr spisovatele Egona Erwina Kische, který dříve na španělském bojišti. Dr. Kisch odletěl do Španělska a převzal již vedení lazaretu.

„Píseň o obraně Madridu“ jest nejoblíbenější čínskou písní. Zpívá se ve všech městech a jest nyní písní čínské armády. Píseň byla reakčními kruhy zakázána, přes to jest tak rozšířena, že ani uvěznění rozšiřovatelů tomu nemohlo zabránit. Nyní, po sjednocení čínského lidu k obraně proti vetřelcům a po zradě oněch kruhů, které proti němu vystupovaly, zní slovo Madrid v celé Číně jako symbol obranné války.

8. srpna promluvil ve valencijském radiu dr. Kalmanovitch, šéflékař mezinárodních brigád a generální tajemník mezinárodní lékařské pomoci pro Španělsko. Zmínil se o tom, jak dobře jest postaráno o raněné na frontách, jak nebojácně pracují lékaři těsně za frontou; lazarety jsou již ve vzdálenosti 3—6 km, ohroženy palbou děl a letadel. Břšní průstřely, tak obávané ještě ve světové válce, jsou často operovány již hodinu po zranění. Infekce jsou vzácné, boj proti epidemiím byl vítězný. Jest zapotřebí pomoci, je nedostatek chirurgického materiálu, kamionů pro dopravu raněných, léků, obvazového materiálu, mléčných konserv. Dr. Kalmanovitch vyzývá lékaře celého světa k pomoci!

Nezapomeňme ani my na náš čsl. lazaret, který se stal nejznámějším na španělských frontách! (P. St.)

KONFERENCE VŠECH VÝBORŮ PRO POMOC DEMOKRATICKÉMU ŠPANĚLSKU

bude se konat v brzké době v Praze. Jejím účelem bude soustředit a usměrnit všechny akce, konané až dosud pro Španělsko, dát jim jednotné cíle a jednotné pokyny. Delegáti všech odborů, které už v republice existují, se sejdou ke společnému rokování a jejich podněty, jejich společná práce přinesou jistě další oživení v celé naší činnosti. A bude v tomto období třeba usilovné a houževnaté práce. Československý domov v jižní Francii, který bude vybudován z výnosu veliké červnové a červencové sbírky, bude nutno udržovat — a udržování bude stát veliké peníze! Již proto je nutno, aby činnost v tomto směru neochabovala, abychom mohli dodržet a vykonat to, co jsme si vytkli. Pražská konference bude důležitým mezníkem veškeré práce pro Španělsko. Přesné datum jejího konání bude včas všem odborům oznámeno.

Celý svět pomáhá demokratickému Španělsku i Čechoslováci.

Dr. P. H., který navštívil koncem července lazaret Jana Amosa Komenského, píše:

Lazaret je nyní asi 20 km za frontou v malém městečku. Umístili jej v bývalém klášteře, který se pro jeho účel výborně hodí. Je to poměrně ještě nová budova v dobrém stavu a má veliký počet prostorných místností. Jsou tam i chráněné chodby a veliké zahrady. Je možno umístit na 1000 lůžek. Mezi raněnými jsou příslušníci všech národností, byli tam i českoslovenští státní občané. Byli vesměs velmi spokojeni s ošetřením i se stravou. Za rozmluvy s říšským Němcem jsem objevil hned vedle těžce raněného vojáka z Francovy armády. Prohlásil docela dobrovolně, že má stejné ošetření i stravování jako všichni ostatní. Za mé návštěvy v lazaretu byli sem dopraveni noví ranění. Při té příležitosti jsem se přesvědčil, že zařízení lazaretu je velmi účelné, že personál, od lékařů až k ošetřovatelkám, vykonává svoje povinnosti s největší láskou a svědomitostí. Za několik okamžiků byla učiněna všechna opatření pro lékařské zákroky. Bylo to jen potvrzením toho, co mi řekl již dříve generál 17. divise. Vypravoval mi, že při poslední ofenzivě bylo v tom úseku poraněno asi 100 vojáků. Jejich lékařské ošetření bylo skvělé. Když přišel do lazaretu pět hodin po boji, bylo postaráno o všech sto raněných. Lehce ranění byli odesláni do jiných lazaretů, těžce ranění už operováni atd. Československý lazaret koná svou povinnost skvěle.

ŠVÉDSKO.

Na pahorku dva kilometry od Denie, obklopen jehličnatými lesy je veliký dům, s něhož vlaje švédská modrozlutá vlajka. Je to první švédský dům španělských dětí, který byl prvního srpna otevřen a zahájil činnost. Skutečný dětský ráj! I v mírových dobách by bylo těžko najít lepší místo pro mládež.

Je tu prozatím 36 dětí, 14 hochů a 21 dívka, ale místo je tu pro 100 dětí. Péči o ně má švédská ošetřovatelka se zvláštním školením a španělská učitelka Concha, velmi milá dívka, která učila v Segovii, po revoluci v Madridu a ve Valencii v dětských koloniích.

Organisátorem švédského dětského domova je dr. Hanner, švédský dětský lékař.

Domov je vydržován zvláštním výborem žen ve Švédsku, který se nazývá „Ayuda sueca a los niños españoles“ (Švédská pomoc španělským dětem).

SPOJENÉ STÁTY.

Také američtí občané postavili nedávno skvělý dům pro děti z Madridu. Je v Katalonii v Can Toni Gros a je nazván po americkém prezidentu Tomáši Jeffersonovi. Bylo v něm už ubytováno prvních padesát dětí, z nichž většina ještě nikdy nebyla na venkově. Vykonaly třídní cestu v autech Britské evakuační služby. Děti velmi trpěly obléháním Madridu, ale podle ujištění lékařů přiberou prý jistě 10 kilogramů za necelý měsíc. Americký domov je plně finančně zajištěn na celý rok „Výborem sjednocené americké mládeže“.

To jsou nové dětské domovy, které byly postaveny v poslední době. Ale ve Španělsku je už nyní přes dvacet těchto humanitních institucí, podporovaných Angličany, Belgičany, Holanďany, Francouzi a Nory. I jiné země se chystají ku pomoci.

Opravdu, celý demokratický a pokrokový svět osvědčuje svou solidaritu s těžce zkoušenou republikou.

Je úchvatný pohled na tuto ofenzivu solidarity a lidskosti, která nastupuje proti ofenzivě ničení. Čím déle trvá válka, tím mocněji se zdvihá síla kultury a dorozumění. Tím větší je naše naděje, že svět neklesne do barbarství a že na celém světě zavládne zase mír, rozum a svoboda. Všichni k tomu musíme dopomáhat!

Doporučujeme vám ke čtení následující velmi zajímavé publikace o dnešním Španělsku, které má na skladě každé řádné knihkupectví, zvláště „Volné myšlenky“, Praha II., Dřevná 6.

Bibliofilský tisk	Kč 20.—
Boj španělské demokracie	„ —.50
Durango	„ 1.—
Intervence ve Španělsku	„ 1.—
Portret Garcia Lorcy od O. Kokoschky	„ 2.—
Sborník spisovatelů a umělců o Španělsku	„ 9.—
Sborník, vydání na křídovém papíru	„ 19.—
Serie 7 různých pohlednic po 1 Kč	„ 7.—
Španělsko v boji	„ 1.—
Antonio Machado: Země Alvargonzálezova	„ 7.—
G. Winter, Don Quijote na rozcestí	„ 32.—
Frank Pitcairn, Reporter ve Španělsku	„ 10.—
César M. Arconada, Rozdělení pudy	„ 20.—
Španělsko v nás	„ 6.—
Artur Köstler, Španělsko krvácí	„ 17.—
Kurt Konrad, Španělské revoluce	„ 12.—
Jaroslav Vozka, Tragedie španělské demokracie	„ 5.—
Jef Last, V zákopech u Madridu	„ 12.—
Upton Sinclair, No pasaran	„ 10.—
Garcia Lorca, A v Kordobě umírat ...	„ 12.—
Ehrenburg, Kolcov a j., Guadalajara	„ 4.—
Fr. Spielhagen, Špioni a spiklenci	„ 20.—
G. Winter, Oč jde ve Španělsku	„ 12.—
Gramofonová deska se španělskou a československou hymnou	„ 20.—
Halas-E. F. Burian, Španělský pochod	„ —.20
Der Kampf der spanischen Demokratie	„ 1.—
Abzeichen Viva la libertad en España	„ 1.—
Einheit, illustr. Magazin	„ 3.—

NOSTE ŠPANĚLSKÉ

ODZNAKY

PO

KČ 1.—

KUS

VIVA

LA LIBERTAD

EN ESPAÑA

**Španělská mládež, budoucnost země,
bojuje o mír a svobodu. Bojuje - a zvítězí!**